

Τι κρύβεται πίσω από την ανισότητα των φύλων στην εκπαίδευση;

- Ενώ το PISA αποκαλύπτει μεγάλες διαφορές μεταξύ των φύλων στην κατανόηση κειμένου, υπέρ των 15χρονων κοριτσιών, το χάσμα είναι μικρότερο όταν εξετάζονται οι ψηφιακές δεξιότητες ανάγνωσης. Πράγματι, η έρευνα για τις δεξιότητες των ενήλικων δείχνει ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά την επάρκεια ψηφιακών δεξιοτήτων στις ηλικίες 16-29.
- Τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να υπολείπονται σε επιδόσεις όταν φοιτούν σε σχολεία με μεγάλο ποσοστό μαθητών που προέρχονται από κοινωνικοοικονομικά μη ευνοημένα περιβάλλοντα.
- Τα κορίτσια - ακόμη και τα κορίτσια με υψηλές επιδόσεις - τείνουν να υπολείπονται σε σχέση με τα αγόρια όταν τους ζητείται να σκεφτούν σαν επιστήμονες, όπως όταν τους ζητείται να διατυπώσουν καταστάσεις με μαθηματική ακρίβεια ή να ερμηνεύσουν φαινόμενα με επιστημονικό τρόπο.
- Οι γονείς είναι πιο πιθανό να περιμένουν από τους γιους τους, παρά από τις κόρες τους, να εργαστούν σε έναν τομέα των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής ή των μαθηματικών - ακόμη και όταν τα 15χρονα αγόρια και κορίτσια τους έχουν το ίδιο επίπεδο στα μαθηματικά.

Κατά τη διάρκεια του περασμένου αιώνα, οι χώρες του ΟΟΣΑ σημείωσαν σημαντική πρόοδο στη μείωση ή την εξάλειψη των μακροχρόνιων διαφορών μεταξύ των φύλων σε πολλούς τομείς της εκπαίδευσης και της απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένων του εκπαιδευτικού επιπέδου, των αμοιβών και της συμμετοχής στην αγορά εργασίας. Αυτό το γεγονός συνεπάγεται ένα άλλο: ότι η ικανότητα δεν γνωρίζει φύλο. Δεδομένων των ίσων ευκαιριών, αγόρια και κορίτσια, άνδρες και γυναίκες έχουν ίσες πιθανότητες να φθάσουν στα υψηλότερα επίπεδα.

Ωστόσο, ανοίγουν νέα χάσματα μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση. Οι νεαροί άνδρες έχουν σημαντικά περισσότερες πιθανότητες από τις νεαρές γυναίκες να ασχολούνται λιγότερο με το σχολείο και να φοιτούν σε αυτό, να έχουν μειωμένες δεξιότητες και χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Είναι επίσης πιο πιθανό να εγκαταλείψουν πρόωρα το σχολείο, συχνά χωρίς προσόντα. Τα αγόρια στις χώρες του ΟΟΣΑ, για παράδειγμα, έχουν οκτώ ποσοστιαίες μονάδες περισσότερες πιθανότητες από τα κορίτσια να αναφέρουν ότι το σχολείο είναι χάσιμο χρόνου. Εν τω μεταξύ, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και πέραν αυτής, οι νεαρές γυναίκες υποεκπροσωπούνται στους τομείς των μαθηματικών, των φυσικών επιστημών και της πληροφορικής. Το 2012, μόνο το 14% των νεαρών γυναικών που εισήλθαν για πρώτη φορά στο πανεπιστήμιο επέλεξαν τομείς σπουδών που σχετίζονται με τις θετικές επιστήμες, συμπεριλαμβανομένων της μηχανικής, της μεταποίησης και των κατασκευών. Αντίθετα, το 39% των νέων ανδρών που εισήχθησαν στο πανεπιστήμιο εκείνο το έτος επέλεξαν να ακολουθήσουν έναν από αυτούς τους τομείς σπουδών.

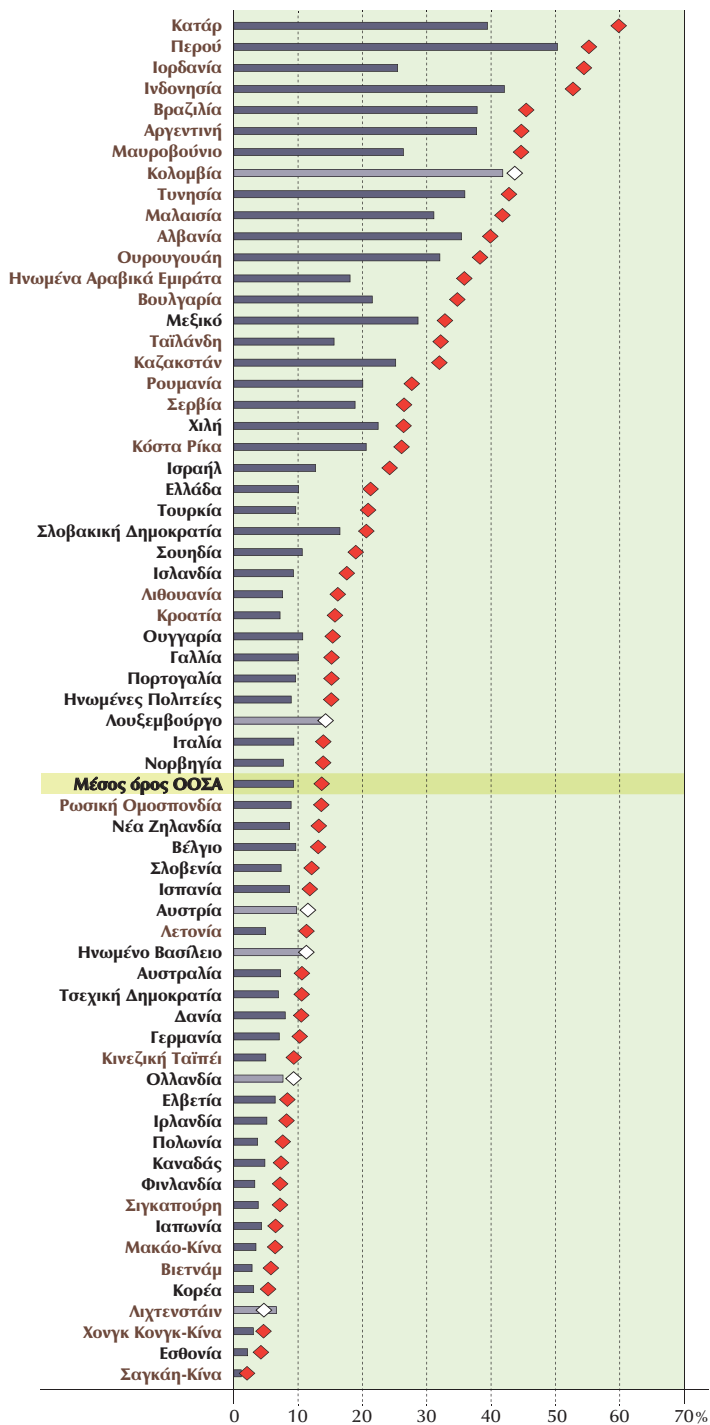
Χαμηλές επιδόσεις των αγοριών

Το PISA διαπιστώνει ότι τα 15χρονα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να παρουσιάζουν χαμηλές επιδόσεις σε σχέση με τα κορίτσια της ίδιας ηλικίας. Το 2012, το 14% των αγοριών και το 9% των κοριτσιών δεν πέτυχαν το βασικό επίπεδο επάρκειας του PISA σε κανένα από τα τρία βασικά μαθήματα που μετρά το PISA - Κατανόηση Κειμένου, Μαθηματικά και Φυσικές Επιστήμες. Στην πραγματικότητα, έξι στους δέκα μαθητές που δεν πέτυχαν το βασικό επίπεδο επάρκειας σε κανένα από αυτά τα μαθήματα ήταν αγόρια. Υπάρχουν πολλοί πιθανοί λόγοι για τη χαμηλή επίδοση των αγοριών στο σχολείο, και πολλοί από αυτούς συνδέονται με διαφορές στη συμπεριφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών. Για παράδειγμα, τα αγόρια ξοδεύουν μία ώρα λιγότερη την εβδομάδα για εργασία στο σπίτι από ό,τι τα κορίτσια - και κάθε ώρα εργασίας στο σπίτι την εβδομάδα μεταφράζεται σε υψηλότερη βαθμολογία 4 μονάδων στην έρευνα PISA για την Κατανόηση Κειμένου, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες. Εκτός σχολείου, τα αγόρια περνούν περισσότερο χρόνο παίζοντας βιντεοπαιχνίδια από ό,τι τα κορίτσια και λιγότερο χρόνο διαβάζοντας για διασκέδαση, ιδίως σύνθετα κείμενα, όπως μυθολογία. Η επάρκεια στην κατανόηση κειμένου είναι το θεμέλιο πάνω στο οποίο στηρίζεται όλη η υπόλοιπη μάθηση: όταν τα αγόρια δεν κατανοούν ορθά τα κείμενα, έχουν χαμηλές επιδόσεις και σε άλλα σχολικά μαθήματα.

Τα αγόρια έχουν περισσότερες πιθανότητες να μην τα καταφέρουν και στα τρία βασικά μαθήματα του PISA

Διαφορές μεταξύ των φύλων στο ποσοστό των αγοριών και των κοριτσιών που σημειώνουν επιδόσεις κάτω από το επίπεδο επάρκειας 2 στην Κατανόηση Κειμένου, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες

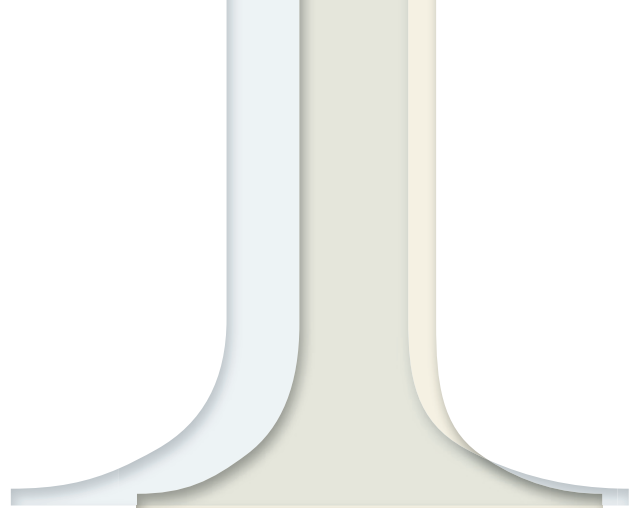
■ Κορίτσια ◇ Αγόρια

Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων που είναι στατιστικά σημαντικές σημειώνονται με πιο σκούρο τόνο.

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται κατά φθίνουσα σειρά ως προς το ποσοστό των αγοριών που έχουν χαμηλές επιδόσεις (κάτω από το επίπεδο 2 του PISA) στην Κατανόηση Κειμένου, στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες.

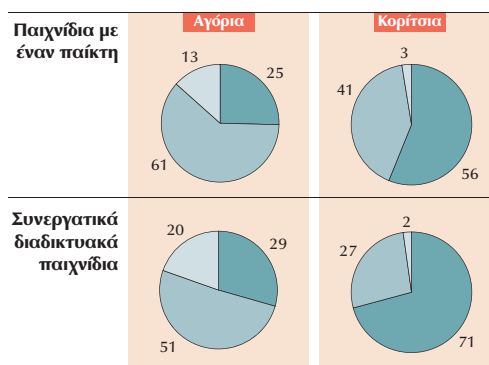
Πηγή: OECD, PISA 2012 Database.

Οι διαφορές μεταξύ των φύλων στην ενασχόληση με βιντεοπαιχνίδια εκτός σχολείου είναι εντυπωσιακές

Ποσοστό μαθητών, σε όλες τις χώρες του ΟΟΣΑ

- Δεν παίζω ποτέ ή σχεδόν ποτέ
- Παίζω, αλλά όχι κάθε μέρα
- Παίζω κάθε μέρα

Πηγή: OECD, PISA 2012 Database.

Έλλειψη αυτοπεποίθησης μεταξύ των κοριτσιών

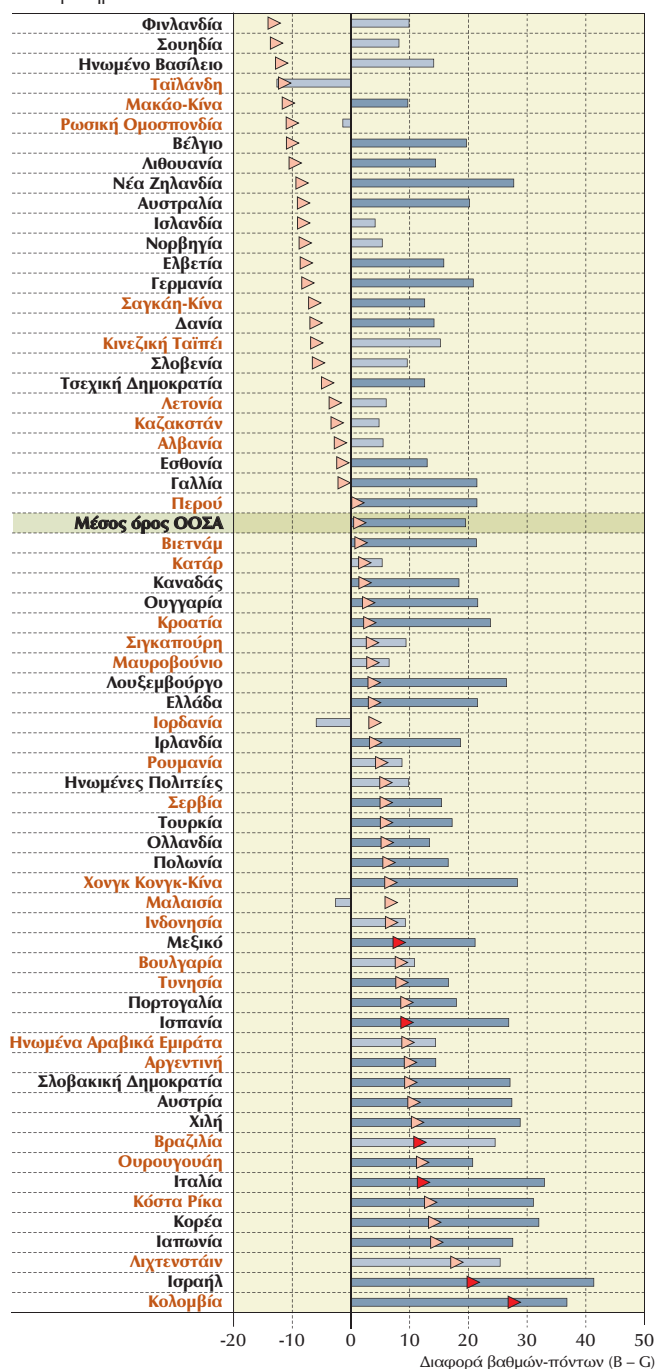
Στη μεγάλη πλειονότητα των χωρών και οικονομιών που συμμετέχουν στο PISA, μεταξύ των μαθητών με υψηλές επιδόσεις, τα κορίτσια έχουν χειρότερες επιδόσεις από τα αγόρια στα μαθηματικά· σε καμία χώρα δεν έχουν καλύτερες επιδόσεις από τα αγόρια σε αυτό το επίπεδο. Σε γενικές γραμμές, τα κορίτσια έχουν λιγότερη αυτοπεποίθηση από τα αγόρια όσον αφορά την ικανότητά τους να επιλύουν μαθηματικά ή επιστημονικά προβλήματα. Τα κορίτσια είναι επίσης πιο πιθανό να εκφράσουν έντονα συναισθήματα άγχους για τα μαθηματικά και αυτό ισχύει ακόμη και για τα κορίτσια με υψηλές επιδόσεις. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, η διαφορά βαθμολογίας στις επιδόσεις στα μαθηματικά μεταξύ των κοριτσιών και των αγοριών με υψηλές επιδόσεις είναι 19 μονάδες. Ωστόσο, κατά τη σύγκριση αγοριών και κοριτσιών που ανέφεραν παρόμοια επίπεδα αυτοπεποίθησης στα μαθηματικά και άγχους για τα μαθηματικά, η διαφορά ανάμεσα στα φύλα εξαφανίζεται.

Το PISA αποκαλύπτει ότι τα κορίτσια τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις όταν καλούνται να εργαστούν σε μαθηματικά ή επιστημονικά προβλήματα που προσεγγίζουν περισσότερο εκείνα που αντιμετωπίζονται συνήθως στο σχολείο. Ωστόσο, όταν απαιτείται να «σκέφτονται σαν επιστήμονες», τα κορίτσια υπολείπονται σημαντικά σε σχέση με τα αγόρια.

Όταν τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν τον ίδιο βαθμό αυτοπεποίθησης για τις ικανότητές τους, το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων στις επιδόσεις στα μαθηματικά περιορίζεται

- Χάσμα μεταξύ των δύο φύλων πριν από τη συνεκτίμηση των διαφορών μεταξύ των δύο φύλων στο αίσθημα αυτοπεποίθησης για τα μαθηματικά
- ▶ Χάσμα μεταξύ των δύο φύλων μετά τη συνεκτίμηση των διαφορών μεταξύ των δύο φύλων στο αίσθημα αυτοπεποίθησης για τα μαθηματικά

Σημείωση: Οι διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών που είναι στατιστικά σημαντικές σημειώνονται με πιο σκούρο τόνο.

Οι χώρες και οι οικονομίες κατατάσσονται σε αύξουσα σειρά ως προς τη διαφορά των βαθμών μετά τη συνεκτίμηση των διαφορών μεταξύ των δύο φύλων στο αίσθημα αυτοπεποίθησης για τα μαθηματικά

Πηγή: OECD, PISA 2012 Database.

Για παράδειγμα, τα κορίτσια τείνουν να υπολείπονται σε σχέση με τα αγόρια όταν τους ζητείται να διατυπώσουν καταστάσεις με μαθηματική ακρίβεια. Κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, τα αγόρια υπερτερούν των κοριτσιών σε αυτή τη δεξιότητα κατά περίπου 16 μονάδες βαθμολογίας PISA - το ισοδύναμο σχεδόν πέντε μηνών σχολείου. Τα αγόρια υπερτερούν επίσης των κοριτσιών - κατά 15 μονάδες - στην ικανότητα εφαρμογής των γνώσεών τους πάνω στις φυσικές επιστήμες σε μια δεδομένη κατάσταση, να περιγράψουν ή να ερμηνεύουν επιστημονικά τα φαινόμενα και να προβλέπουν τις αλλαγές. Αυτή η διαφορά μεταξύ των δύο φύλων στην ικανότητα να σκέφτονται σαν επιστήμονες μπορεί να σχετίζεται με την αυτοπεποίθηση των μαθητών. Όταν οι μαθητές έχουν μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση, δίνουν στον εαυτό τους την ελευθερία να αποτύχουν, να συμμετάσχουν στις διαδικασίες δοκιμής και λάθους που είναι θεμελιώδεις για την απόκτηση γνώσεων στα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες.

Τι σημαίνουν αυτά τα αποτελέσματα για το μέλλον των μαθητών

Το PISA διαπιστώνει σταθερά ότι, γενικά, τα κορίτσια έχουν υψηλότερες προσδοκίες για τη σταδιοδρομία τους από ό,τι τα αγόρια, αλλά κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, λιγότερο από το 5% των κοριτσιών σκέφτονται να ακολουθήσουν καριέρα στον τομέα της μηχανικής και της πληροφορικής. Σε όλες σχεδόν τις χώρες, ο αριθμός των αγοριών που σκέφτονται να σταδιοδρομήσουν στον τομέα της πληροφορικής ή της μηχανικής υπερβαίνει τον αριθμό των κοριτσιών που σκέφτονται μια τέτοια σταδιοδρομία.

Αντίθετα, τα αγόρια φαίνεται να είναι καλύτερα προετοιμασμένα να εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό ή να αναζητήσουν εργασία από ό,τι τα κορίτσια. Το PISA διαπιστώνει ότι το ποσοστό των 15χρονων κοριτσιών που ανέφεραν ότι δεν είχαν μάθει πώς να προετοιμάζονται για μια συνέντευξη για δουλειά είναι περισσότερο από 10 ποσοστιαίες μονάδες μεγαλύτερο από το ποσοστό των αγοριών που το ανέφεραν. Τα αγόρια ανέφεραν σε μεγαλύτερο ποσοστό από ό,τι τα κορίτσια ότι είχαν συμμετάσχει σε «πρακτικές» δραστηριότητες όπως η πρακτική άσκηση και η παρακολούθηση εκτέλεσης συγκεκριμένων επαγγελματικών καθηκόντων.

Καθώς τα αγόρια ωριμάζουν και γίνονται νέοι άνδρες, αποκτούν επίσης, στην εργασία και μέσω της εμπειρίας της ζωής, κάποιες από τις δεξιότητες στην κατανόηση κειμένου που δεν είχαν αποκτήσει στο σχολείο.

PISA

IN FOCUS

Τα αποτελέσματα της έρευνας για τις δεξιότητες των ενηλίκων του 2012, προϊόν του προγράμματος του ΟΟΣΑ για τη διεθνή αξιολόγηση των ικανοτήτων των ενηλίκων, διαπιστώνουν ότι δεν υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των φύλων όσον αφορά την επάρκεια του εγγραμματοσιμίου μεταξύ των ατόμων ηλικίας 16-29 ετών. Μεταξύ των εργατών στις ηλικίες των 30, 40 ετών και ιδιαίτερα εκείνων που βρίσκονται στην ηλικία των 50 ετών και 60 ετών, οι άνδρες φαίνεται να έχουν σημαντικά περισσότερες πιθανότητες από τις γυναίκες να διαβάζουν, να γράφουν και να χρησιμοποιούν δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων στην εργασία τους.

Πώς να μειωθούν - ή να εξαλειφθούν - τα χάσματα μεταξύ των φύλων στην εκπαίδευση

Οι γονείς μπορούν να παρέχουν στους γιους και τις κόρες τους την ίδια υποστήριξη και ενθάρρυνση για όλες τις σχολικές τους εργασίες και τις φιλοδοξίες τους για το μέλλον. Τα αποτελέσματα του PISA δείχνουν ότι αυτό δεν συμβαίνει πάντα. Σε όλες τις χώρες και οικονομίες που έκαναν έρευνα στους γονείς των μαθητών που συμμετείχαν στο τεστ PISA, οι γονείς ήταν πιο πιθανό να περιμένουν από τους γιους τους, παρά από τις κόρες τους, να εργαστούν σε έναν τομέα των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής ή των μαθηματικών - ακόμη και όταν τα 15χρονα αγόρια και κορίτσια έχουν τις ίδιες επιδόσεις στα μαθηματικά.

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να βοηθήσουν με το να συνειδητοποιήσουν καλύτερα τις δικές τους προκαταλήψεις ως προς το φύλο που μπορεί να επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο βαθμολογούν τους μαθητές. Θα μπορούσαν επίσης να λάβουν πρόσθετη κατάρτιση σχετικά με το πώς να παρέχουν πρόσθετη υποστήριξη σε μαθητές που βρίσκονται σε κοινωνικοοικονομικά μειονεκτικά θέση, δεδομένου ότι το PISA διαπιστώνει ότι τα αγόρια είναι πιο πιθανό να έχουν χαμηλότερες επιδόσεις όταν φοιτούν σε σχολεία με μεγάλο ποσοστό μαθητών από μη ευνοημένα περιβάλλοντα. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιούν στρατηγικές διδασκαλίας που απαιτούν περισσότερα από τους/τις μαθητές τους, καθώς οι μαθητές, και ιδιαίτερα τα κορίτσια, τείνουν να έχουν καλύτερες επιδόσεις στα μαθηματικά όταν οι εκπαιδευτικοί ζητούν από αυτούς να προσπαθήσουν να λύσουν μαθηματικά προβλήματα μόνοι τους.

Σε ορισμένες από τις χώρες και οικονομίες με τις καλύτερες επιδόσεις στο PISA, όπως το Χονγκ Κονγκ-Κίνα, η Σαγκάη-Κίνα, η Σιγκαπούρη και η Κινέζικη Ταϊπέι, τα κορίτσια έχουν ίδιες επιδόσεις με τους συμμαθητές τους στα μαθηματικά και επιτυγχάνουν υψηλότερες βαθμολογίες από όλα τα αγόρια στις περισσότερες άλλες χώρες και οικονομίες σε όλο τον κόσμο. Παρομοίως, ενώ σε όλες τις χώρες και οικονομίες τα αγόρια υπολείπονται στην κατανόηση κειμένου σε σχέση με τα κορίτσια, και μάλιστα με μεγάλη διαφορά, τα αγόρια στα εκπαιδευτικά συστήματα με τις καλύτερες επιδόσεις σημειώνουν πολύ υψηλότερη βαθμολογία στην κατανόηση κειμένου από ό,τι τα κορίτσια αλλού.

Συμπέρασμα: Το PISA δείχνει ότι οι διαφορές μεταξύ των φύλων στις ακαδημαϊκές επιδόσεις δεν καθορίζονται από έμφυτες διαφορές στις ικανότητες. Χρειάζεται συντονισμένη προσπάθεια από γονείς, εκπαιδευτικούς, υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και διαμορφωτές της κοινής γνώμης για να μπορέσουν τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια να αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία των κοινωνιών τους.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνήστε με την Francesca Borgonovi (Francesca.Borgonovi@oecd.org) ή την Marilyn Achiron (Marilyn.Achiron@oecd.org).

Βλέπε: Η ABC της ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση: PISA, OECD Publishing, Παρίσι.

Επισκεφθείτε το www.pisa.oecd.org www.oecd.org/pisa/infocus Education Indicators in Focus Teaching in Focus

Photo credits: © khoa vu/Flickr/Getty Images © Shutterstock/Kzenon © Simon Jarratt/Corbis

Το παρόν έγγραφο δημοσιεύεται υπό την ευθύνη του Γενικού Γραμματέα του ΟΟΣΑ. Οι απόψεις που εκφράζονται και τα επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν απαραίτητα τις επίσημες απόψεις των χωρών μελών του ΟΟΣΑ.

Το παρόν έγγραφο και οποιοδήποτε χάρτις που περιλαμβάνεται σε αυτό δεν θίγει το καθεστώς ή την κυριαρχία επί οποιουδήποτε εδάφους, την οριοθέτηση των διεθνών και εθνικών συνόρων και την ονομασία οποιουδήποτε εδάφους, πόλης ή περιοχής.

Τα στατιστικά στοιχεία για το Ισραήλ παρέχονται από τις αρμόδιες ισραηλινές αρχές και τελούν υπό την ευθύνη τους. Η χρήση των εν λόγω στοιχείων από τον ΟΟΣΑ δεν θίγει το καθεστώς των Υψιπέδων του Γκολάν, της Ανατολικής Ιερουσαλήμ και των ισραηλινών οικισμών στη Δυτική Όχθη σύμφωνα με τους όρους του διεθνούς δικαίου.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο: "What lies behind gender inequality in education?", PISA in Focus, No. 49, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5js4xfhhc30-en>. Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της/των μεταφραστή/τριας/ών. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάρην οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.